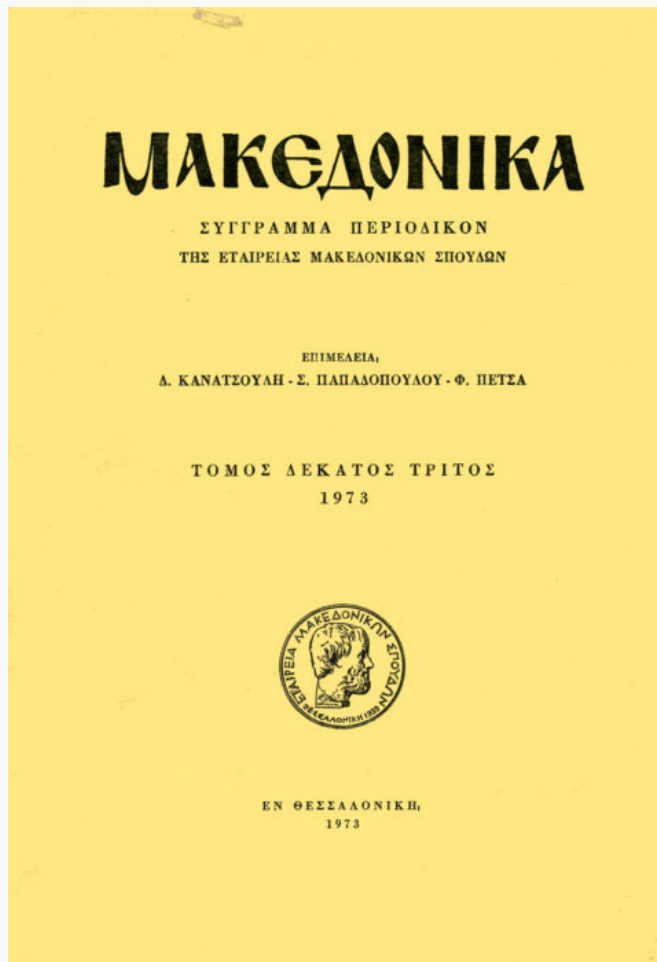

Μακεδονικά

Τόμ. 13, Αρ. 1 (1973)

Η λιγόχρονη Μητρόπολη Δεσκάτης (1882-1896)

Κώστας Β. Σπανός

doi: [10.12681/makedonika.912](https://doi.org/10.12681/makedonika.912)

Copyright © 2014, Κώστας Β. Σπανός

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σπανός Κ. Β. (1973). Η λιγόχρονη Μητρόπολη Δεσκάτης (1882-1896). *Μακεδονικά*, 13(1), 403–415.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.912>

Η ΛΙΓΟΧΡΟΝΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΔΕΣΚΑΤΗΣ (1882-1896)

Ἡ περιοχὴ Δεσκάτης κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας ὑπαγόταν ἐκκλησιαστικῶς στὴ Μητρόπολη Τρίκκης καὶ ἀργότερα στὴν Ἐπισκοπὴ Σταγῶν (Καλαμπάκας), καθὼς διαπιστώνεται ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν κωδίκων τῶν μοναστηριῶν: Ζάμπουρδας (1534-1692 καὶ ἐξῆς) καὶ Παλιοκαρυᾶς Δεσκάτης (1669 καὶ ἐξῆς).

Ὑστερα ὁμῶς ἀπὸ τὸ Βερολίνεο συνέδριο (1878) καὶ τὴν προσάρτηση τῆς Θεσσαλίας, ἐκτὸς τῆς περιοχῆς Δεσκάτης καὶ Ἐλασσόνας, καὶ μὲ πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ Γ' συστήθηκε τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1882 ἡ Μητρόπολη Δισκάτης.

Λίγο νωρίτερα, τὸ 1881, εἶχε γίνεи γιὰ πρώτη φορὰ ἐγκατάσταση τουρκικῶν οἰκογενειῶν καὶ μιᾶς μεραρχίας τουρκικοῦ στρατοῦ στὴν ἄγονη κωμόπολη.

Ἡ νεοσύστατη Μητρόπολη περιέλαβε τὰ παρακάτω 17 χωριά καὶ δυὸ μοναστήρια: 1) Δισκάτη, ὅπως λεγόταν τότε ἡ Δεσκάτη, ἔδρα τοῦ μητροπολίτη. 2) Πιτσιούγκια, τὸ σημερινὸ Δασοχώρι Δεσκάτης. 3) Τσιούγκα, ὁ σημερινὸς Γήλοφος Δεσκάτης. 4) Παρασκευὴ Δεσκάτης. 5) Ἅγιος Γεώργιος, διαλυμένος σήμερα συνοικισμὸς τῆς Δεσκάτης. 6) Σέλισμα, τὸ σημερινὸ Διασελάκι, διαλυμένος συνοικισμὸς τῆς Δεσκάτης. 7) Ζιμνιάτσι, ἡ σημερινὴ Παλιουργιὰ Γρεβενῶν. 8) Κομμάτι, διαλυμένο σήμερα χωριὸ κοντὰ στὴν Παλιουργιὰ. Μᾶς τὸ θυμίζει ὁμώνυμο τοπωνύμιο. 9) Κατάκαλη, χωριὸ τοῦ Ν. Γρεβενῶν. 10) Σίντσα, τὸ σημερινὸ Τριφύλλι Γρεβενῶν. 11) Τσαπουρνιά, ἡ σημερινὴ Τρικουκιά Γρεβενῶν. 12) Λουμπινίτσα, τὸ διαλυμένο σήμερα Βαλάνι Τρικάλων κοντὰ στὴν Ἀσπροκκλησιὰ Καλαμπάκας. 13) Γεωργίτσα, χωριὸ τοῦ Ν. Γρεβενῶν, κοντὰ στὴν Κρανιά Γρεβενῶν. 14) Βάλτινο, πιθανὸν ἡ σημερινὴ Καλλιθέα Γρεβενῶν. 15) Μπόζοβον ἢ Βόζοβον, τὰ σημερινὰ Πριόνια Γρεβενῶν. 16) Βελόνι, χωριὸ τοῦ Ν. Γρεβενῶν κοντὰ στὰ Πριόνια. 17) Σμόλια, ἡ σημερινὴ Ἄγριελιά Τρικάλων, ποὺ τότε ὑπαγόταν στὴν Ἐπισκοπὴ Γαρδικίου (Ζάρκου). 18) Μοναστήρι τῆς Μεταμορφώσεως ἢ τῆς Παλιοκαρυᾶς Δεσκάτης. 19) Μοναστήρι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἢ τῆς Μπουνάσιας (Βουνάσιας) Δεσκάτης.

Τὸ ἰδρυτικὸ φιρμάνι ἀνέφερε ὅτι τὰ χωριά αὐτὰ μὲ πληθυσμὸ 5.507 κατοίκους ἦταν ὑποχρεωμένα ἀνα συνεισφέρειν γιὰ τὴν μητρόπολη ἐπιχορήγηση 3,5 γρόσια ἑτησίως τὸ ἄτομο καὶ τὰ μοναστήρια ἀπὸ 360,5 γρ., δηλαδὴ ποσὸ περίπου 20.000 γρόσια.

Πρώτος μητροπολίτης Δεσκάτης ψηφίστηκε στις 27 Ὀκτωβρίου 1882 ὁ μεγάλος ἀρχιμανδρίτης τῶν Πατριαρχείων Ἰωαννίκιος Γαζιζόγλου¹ ἀπὸ τὴν Τριγλεία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐβδομηκοστὸς στὴ σειρά τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συνταγματίου, ποὺ μετασχηματίστηκε στὰ χρόνια τοῦ Ἰωακείμ Γ' μὲ 71ο τὸ μητροπολίτη Νευροκοπίου.

Στὶς μέρες τοῦ Ἰωαννικίου ἐγινε ἡ ἀνοικοδόμηση τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ποὺ εἶχε καὶ στὶς 25.8.1877.

Ὑστερα ἀπὸ 11χρονη παραμονή του στὸ μητροπολιτικὸ θρόνο τῆς Δεσκάτης, ὁ Ἰωαννίκιος παραιτήθηκε τὸ 1893 γύρω στὰ τέλη Ἰουλίου.

Οἱ λόγοι τῆς παραιτήσεώς του δὲν μᾶς εἶναι γνωστοί. Ἕνας ὅμως ἀπὸ τοὺς λόγους ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀδυναμία τῆς ἐπαρχίας νὰ πληρώνη τὴν ἐπιχορήγησή του. Τὴ σχετικὴ πληροφορία ἀντλῶ ἀπὸ τὸν κώδικα τῆς Μητροπόλεώς μας, ποὺ σήμερα βρίσκεται στ' ἀρχεῖα τῆς Μητροπόλεως Ἐλασσόνας, καὶ συγκεκριμένα ἀπὸ τὸ πρακτικὸ τῆς συνεδριάσεως τῆς Δημογεροντίας τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1893, καταχωρημένο στὴ σελίδα 102:

«...2) Μητρ. πρώην Δισκάτης ὑπὸ ἡμερ. 26, 5 / βρίου καὶ ἑτέρα ἄνευ ἡμερομηνίας δι' ὧν ἐξαιτεῖται τὴν εἰσπραξίν τῶν καθυστερουμένων τῆς ἀρχιερατικῆς τοῦ ἐπιχορηγήσεως καὶ τῶν ἐμβατικῶν καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀντιτίμου ἐνὸς σώματος τῶν νεωστὶ ἐκδοθέντων Ὄθωμανικῶν κωδίκων ἢ τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν. Ἐνεκρίθη ἵνα γένηται ἡ δυνατὴ προσπάθεια πρὸς εἰσπραξίν τῶν καθυστερουμένων καὶ ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ σώματος τῶν Ὄθωμ. κωδίκων ὡς μὴ οὐσης δυνατῆς τῆς πληρωμῆς αὐτοῦ, ἀναγγελθῶσι δὲ ταῦτα τῇ Α. Πανιερότητι ὡς δὲ ὅτι ἡ τοῦ 1893 ὡς συνεταιρικὴ εἰσπράττεται μετὰ τῆς Α. Πανιερότητος».

Τὸν παραιτηθέντα Ἰωαννίκιο διαδέχτηκε ὁ ἐπίσκοπος Παραμυθιάς Ἰωάννης. Ἀπὸ τὴν «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἀποσπῶ τὴν παρακάτω πληροφορία: «Μητρόπολις Δισκάτης. Τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου Δισκάτης χηρεύσαντος πρό τινος ἔνεκα τῆς παραιτήσεως τοῦ τέως Πανιερωτάτου Μητροπολίτου αὐτῆς κ. Ἰωαννικίου, ἡ ἁγία καὶ ἱερά Σύνοδος προβάσα ἐν τῇ χθεσινῇ τακτικῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ εἰς ἐκλογὴν διαδόχου προϋτине τρεῖς ὑποψηφίους, ἦτοι τοὺς Θεοφιλ. Ἐπισκόπους Παραμυθίας κ. Ἰωάννην, πρώην Κίτρους κ. Ἰωαννίκιον καὶ πρώην Κῶου κ. Παῦλον. Τῆς ἱεράς δὲ τῶν ψήφων τελετῆς γενομένης ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐξελέγη Μητροπολίτης Δισκάτης ὁ τέως Ἐπίσκοπος Παραμυθίας κ. Ἰωάννης»².

Στὶς 17 Αὐγούστου ὁ Ἰωάννης εὐρισκόμενος ἀκόμη στὴν Παραμυθιά ἔστειλε τὸ παρακάτω τηλεγράφημα στὸν παπα-Γιάννη Μαλιώρα, καταχωρημένο στὴ σελίδα 4 τοῦ κώδικα:

1. Βλ. Γ. Παπαδόπουλου, Σύγχρονη Ἱεραρχία, τ. Α', σ. 81.

2. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», ἔτος ΙΓ', 13-8-1893, ἀριθμ. 24.

«...Αἰδεσιμώτατε π. Ἰωάννη Μαλιώρα, ἡμέτερε ἀρχιερατικῆ ἐπίτροπε ἐν Δισκάτῃ, χάρις εἶη.

Μόλον ὅτι ἐτηλεγραφήσαμεν ἐγκαίρως εἰς τὴν αὐτόσε ἀξιότιμον Δημογεροντίαν, ἀναγγέλοντες τὴν ἐκλογὴν μας εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Δισκάτης, καὶ ἀναθέτοντες νὰ μᾶς ὀνομάσωσι τὸν ἐπίτροπόν μας, ἵνα ἀναγνωρίσωμεν αὐτόν, ἐν τούτοις λαβόντες τηλεγραφικῶς τὰ συγχαρητήρια αὐτῆς, δὲν μᾶς ὀνομάζωσιν οὐδένα τοιοῦτον. Ἐπειδὴ δὲ συγχρόνως ἐλάβαμεν συγχαρητήριον τηλεγράφημα ὑπογραφῆς «ἐπιτρόπου ἐκκλησίας» καὶ ὑποθέτοντες ὅτι ὁ ἐπίτροπος οὗτος τυγχάνει ἀπὸ τινος διωρισμένου ὑπὸ τῶν σεβ. Πατριαρχείων καὶ οὗτος ἐστὶν ὁ ἐπίτροπος ἡμῶν, ὑμεῖς δηλονότι, διὰ ταῦτα γράφοντες καὶ ἀναγνωρίζοντες ἡμᾶς τοιοῦτον μέχρι τῆς ἐλευσέως μας, ὅτε θέλομεν συνεννοηθῆ, παραγγέλλομεν τὴν περὶ κλειστον ἐν ἀντιγράφοις νὰ κοινοποιήσητε εἰς τοὺς εὐλογημένους ἐπαρχιώτας μας, νὰ διευθύνητε καὶ διεξαγάγητε πᾶσαν ὑπόθεσιν τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως καὶ σπεύσητε νὰ μᾶς διαβιβάσητε ὅσας πληροφορίας περὶ τῶν αὐτόσε σχετικῶν καὶ ἐνδιαφερομένων ἡμῖν καὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ ἡμῶν. Ἐπὶ τούτοις εἶητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες (17 Αὐγούστου 1893. † ὁ Δισκ. Ἰωάννης)».

Στις 31.10.1893 ἔστειλε γράμμα στὸ Πατριαρχεῖο γιὰ νὰ γνωστοποιήσῃ στὸν Πατριάρχη «τὴν αἰσίαν ἀφίξιν καὶ τὴν εὐλαβῆ ὑποδοχὴν», ποῦ τοῦ ἐπεφύλαξαν οἱ Δεσκατινοί.

Μόλις ἦρθε στὴ Δεσκάτῃ ὁ Ἰωάννης θέλησε νὰ κάνῃ τὴν ἐκλογὴ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπαρχιακῆς Δημογεροντίας καὶ νὰ δημιουργήσῃ μητροπολιτικὸ κτήριο, ποῦ δὲν διέθετε ἡ Μητρόπολις.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴ τῆς Δημογεροντίας στὶς 21 Σεπτεμβρίου, ἐπεχείρησε νὰ ἐπισκευάσῃ κάποιον κτήριο δίπλα στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ἀναθέτοντας τὶς σχετικὰς ἐργασίες στὸν Ἡπειρώτη Γιώργο Μετσοβίτη, ποῦ ἦταν ὁ τελευταῖος μειοδότης γιὰ τὸ ποσὸ τῶν 51,5 τουρκικῶν λιρῶν.

Ἡ ἐπισκευὴ ὅμως τοῦ κτηρίου αὐτοῦ ἐπρόκειτο ν' ἀναστατώσῃ τὴν μικρὴ κοινωνία τῆς Δεσκάτης καὶ νὰ γίνῃ ἡ αἰτία τῆς διαλύσεως τῆς Μητροπόλεως μας. Καθὼς διαβάζω στὴ σελίδα 106 τοῦ κώδικα, οἱ Δεσκατινοὶ διαμαρτυρήθηκαν μὲ σχετικὴ τους ἀναφορὰ στὴν τοπικὴ Δημογεροντία, διότι τὸ κτήριο αὐτὸ ἦταν ἀνέκαθεν κτήριο τῆς «Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δισκάτης»¹. Ἐπρότειναν νὰ ἐπισκευαστῇ καὶ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς σχολὴ κι ὄχι ὡς μητρόπολις. Γιὰ μητρόπολις, ἔλεγαν, ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιηθῇ κάποια ἐκκλησιαστικὴ οἰκία, ποῦ βρισκόταν κοντὰ στὸ σπίτι τοῦ παπα-Μυσοῦρα, ὅπου εἶχε ἐγκατασταθῆ καὶ ὁ Ἰωαννίκιος. Στὸ σπίτι αὐτὸ ὅμως ἔμενε τότε

1. Σώθηκε μιά σφραγιδα τῆς Σχολῆς μὲ τὸν παρακάτω ἀνορθόγραφο τίτλο: «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΣΚΑΤΑΣ 1852».

ό Τουρκός αξιωματικός του στρατού Κόλ-άγάς, γεγονός που περιέπλεξε το θέμα ακόμα περισσότερο, γιατί δεν δεχόταν να εκκενώσει το σπίτι.

Ἡ αίτηση τῶν κατοίκων καὶ ἡ ἀπόφαση τῆς Δημογεροντίας ἔχουν ὡς ἐξῆς:

«Συνεδρίασις τῆς 28ης Μαρτίου 1894, Δευτέρα.

Ἰπὸ τὴν Προεδρίαν τῆς Α. Πανιερ. τοῦ Μητρ. ἀγ. Δισκάτης κ. Ἰωάννου, παρεδρευόντων τῶν ἀξιοτίμων μελῶν τῆς ἐπαρχιακῆς Δημογεροντίας κ.κ. Κων. Σινοπόλου, Παν. Σακελλαρίδη, Βασ. Λιάκου καὶ Ζήση Ποντίκα, ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν αἱ ἐξῆς ὑποθέσεις:

... 2) Αἴτησις τῶν κατοίκων Δισκάτης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Μαρτίου ὅτι τὸ παρὰ τῆ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἀγ. Κωνσταντίνου ἐπισκευαζόμενον εἰς Μητρ. κτήριον τυγχάνει ἀνέκαθεν ὄν «Ἑλληνικὴ Σχολή» τῆς Κοινότητος ταύτης, καὶ δέον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ ἐπισκευασθῆ καὶ ὅτι Μητρόπολις ἦν ἀνέκαθεν καὶ τοιαύτη ἐδείχθη εἰς τὰ σεβ: Πατριαρχεῖα κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς νέας Μητροπόλεως Δισκάτης ἢ οἰκία, ἐν ἣ σήμερον διαμένει ὑπ' ἐνοίκιον ὁ Κόλ ἀγάς τοῦ στρατοῦ καὶ ὅτι δέον αὐτῇ νὰ ληφθῆ καὶ ἐπισκευασθῆ ὡς Μητρόπολις. Ἐνεκρίθη ἵνα, ὡς συμφέρουσα, γένηται παραδεκτὴ ἡ πρότασις καὶ μεταβολὴ αὐτῆ, καίτοι ἡ Μητρόπολις τίθεται οὕτως ὀλίγον μακρὰν τῆς ἐκκλησίας, ἐπισκευασθῆ τὸ παρὰ τῆ ἐκκλησίᾳ κτήριον εἰς Ἑλληνοδημοτικὴν Σχολήν, τροποποιηθέντος καὶ μεταβληθέντος τοῦ συμβολαίου τῆς ἐπισκευῆς μετὰ τοῦ ἐργολάβου Γ. Δ. Μετσοβίτου ἀντὶ λ. Τουρκίας τὸ ὅλον τριάκοντα κατὰ σχέδιον ἀναγνωσθὲν καὶ ἐγκριθέν, πληρωθῶσι τὰ χρήματα ταῦτα ὑπὸ ὅλης τῆς Ἐπαρχίας κατὰ κατάλογον ἐγκριθέντα ἐπὶ τούτῳ καὶ ἔχοντα ὡς ἐξῆς: Δισκάτη-Μονὴ Βουνάσης-Μονὴ Καρυᾶς-Σέλιμα-Πετσιούγκια - Παρασκευῆ - Σμόλια-Σμινιάτσι-Λοπινίτσα-Κατάκαλη-Σίντσα-Τσαπουρνιά-Βόζοβον-Γεωργίτσα-Βάλτινον καὶ Βελόνι-Τσοῦκα καὶ Ἅγιος Γεώργιος, τὸ ὅλον... (τὸ ποσὸ φαίνεται πῶς ξέχασαν νὰ τὸ περάσουν) ἅτε συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐξόδων τῆς ἐπισκευῆς τῆς Μητροπόλεως ἐνεργηθῆ δὲ τὸ δέον ὅπως ληφθῆ ἡ οἰκία παρὰ τοῦ Κόλ ἀγᾶ ἀρνούμενου τὴν παράδοσιν καὶ ἡ κατάλληλος αὐτῆς ἐπισκευὴ καὶ διαρρύθμισις...».

Ἀπὸ τὴν τελευταία παράγραφο τοῦ παραπάνω ἀποσπάσματος τῆς συνεδρίας τῆς Δημογεροντίας, πληροφοροῦμαστε ὅτι ὁ Ἰωάννης δέχτηκε τὸ αἴτημα τῶν Δεσκατινῶν, ἀλλὰ ὁ Κόλ-ἀγάς δὲν ξενοίκιαζε τὸ σπίτι. Φαίνεται πῶς προσβάλληκε μὲ τὴν ἀπαίτηση τοῦ Ἰωάννη καὶ μαζί του καὶ ὁ Τουρκός μουδῆρης (ἐπαρχος). Ὁ τελευταῖος παρακίνησε τοὺς μπράβους του χωροφύλακες καὶ κακοποίησαν τὸν Ἰωάννη, ἀναστατώνοντας ἔτσι τοὺς κατοίκους τῆς Δεσκάτης καὶ τὶς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχές.

Ὁ Ἰωάννης κατάγγειλε στὸ Πατριαρχεῖο τὶς τουρκικὲς αὐτὲς ἀπρέπειες μ' ἐπιστολὴ του, στίς 22 Ἰανουαρίου 1895. Τὸ γράμμα του ὅμως αὐτὸ δὲν ἔφτασε ποτὲ στὸ Πατριαρχεῖο, ὅποτε θὰ μπορούσαμε νὰ εἶχαμε μιὰ κάποια

εἰκόνα τῆς καταστάσεως, ἔστω καὶ λίγο διογκωμένη. Τὸ ἐπεισόδιο ἔγινε ὀψωδῆποτε πρὶν ἀπὸ τὶς 22 Ἰανουαρίου, ἴσως ἀπὸ τὶς 15 ὡς τὶς 21.

Ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης δὲν πῆρε ἀπάντηση, ξανάγραψε (ἢ ἐπιστολὴ αὐτῆ εἶναι ἀχρονολόγητη) πιθανὸν στὰ μέσα ἢ τὸ ἀργότερο στὰ τέλη Φεβρουαρίου. Γιά ἀπάντηση τὸ Πατριαρχεῖο τοῦ ἔγραψε τὰ παρακάτω:

«Ἄριθμ. Πρωτ. 733

Τῷ Δισκάτης Ἰωάννη,

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἄνευ ἡμερομηνίας τελευταίου αὐτῆς γράμματος περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτόθι Μουδῆρη βίᾳ καταλήψεως οἰκῆματός τινος τῆς ἱεραῆς αὐτῆς Μητροπόλεως καὶ τῆς κατ' αὐτῆς κακώσεως, γνωρίζομεν αὐτῇ ὅτι, ἐγκρίσει συνοδικῆ, ἀποστέλλεται αὐτόσε ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Βερροίας κύρ Κοσμάς, ἐντολὴν ἔχων ὅπως ἐπιτοπίως ἐξακριβώσῃ τὴν ὑπόθεσιν καὶ διαφωτίσῃ τὴν ἐκκλησίαν. Ἀνακοινούμενοι δ' αὐτῇ ὅτι τὸ ἀπὸ κβ' (22) Ἰανουαρίου σχετικὸν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην γράμμα αὐτῆς παραπεσὸν οὐ περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῆς ἐκκλησίας, ἀξιούμεν αὐτὴν ὅπως διευκολύνῃ πάσῃ δυνάμει τὸ ἔργον τοῦ αὐτόσε ἐρχομένου Ἁγίου Βερροίας διὰ τὴν ἐνεργίαν τῶν δεόντων. Ἡ δὲ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς¹.

ἁωθε' Μαρτίου ιε' (15.3.1895)».

Ὁ πρακτικογράφος τῆς Μητροπόλεως σημείωσε σχετικὰ μ' αὐτὰ στὴ σ. 115 τοῦ κώδικα ὅτι «...Ἐγένετο ἡ δέουσα πληροφορία περὶ τῆς πορείας τοῦ ζητήματος ἀπ' ἀρχῆς αὐτοῦ μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἡ ὑποβολὴ τῶν διαφόρων πολλῶν ἐγγράφων πρὸς τε τὰ σεβ(αστὰ) Πατριαρχεῖα καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, καὶ ἡ δήλωσις ὅτι ἡ σεβα(στὴ) Κυβέρνησις σπουδαίως ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος, καὶ φαίνεται ὅτι ἐνεργεῖ πρὸς πλήρη ἱκανοποίησιν. Ἐνεκρίθη ἴνα γένηται ἡ πρέπουσα ὑποδοχὴ τοῦ Ἐξάρχου καὶ ἀκολούθως ἡ δέουσα ἀπάντησις εἰς τὰ σεβα(στὰ) Πατριαρχεῖα».

Δυστυχῶς ὁμως οἱ ἐλπίδες τῶν σκληρὰ ταπεινωμένων, μητροπολίτη καὶ Δεσκατινῶν, διαφεύστηκαν μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ ἐξάρχου Κοσμά Εὐμορφόπουλου καὶ τὸ πόρισμα τῶν ἀνακρίσεών του. Ὁ τελευταῖος, ὕστερα ἀπὸ σχετικὰς ἀνακρίσεις, ἀποφάνθηκε ὅτι τὸ δίκιο ἦταν μὲ τὸ μέρος τῶν Τούρκων. Δὲν σώζεται δυστυχῶς ἀντίγραφο τοῦ ἀνακριτικοῦ πορίσματος οὔτε στὸ ἀρχεῖο τοῦ Πατριαρχείου, ὅπως μοῦ ἐγνώρισε ὁ ἀρχιεπιφύλακας τῶν Πατριαρχείων σ' ἐπιστολῇ του τῆς 2ας Μαΐου 1972, ὅποτε θὰ βλέπαμε σὲ ὅλες του τὶς λεπτομέρειες τὸ ἐπεισόδιο αὐτό.

Βαθιά προσβλημένη ἢ τοπικὴ Δημογεροντία ἀντέδρασε ἀρνούμενη νὰ πληρώσῃ τὰ ἐξαρχικὰ ἐξοδα τοῦ Κοσμά. Σὲ σχετικῇ του ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Πελαγονίας, τώρα, Κοσμά τὸ Πατριαρχεῖο γράφει τὰ ἑξῆς:

1. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1895, σ. 39.

«Ἄριθμ. Πρωτ. 2.981

Τῷ Πελαγονείας Κοσμά,

Ἐν τῷ ἀπὸ 6ης Ἰουνίου ἐκ Βερροίας γράμματι ἡ αὐτῆς Ἱερότης ἀνήνεγκεν ἡμῖν περὶ τῶν λόγῳ ἐξαρχικῶν δαπανῶν ὀρισθεισῶν αὐτῇ ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος Δισκάτης τριάκοντα λιρῶν, ὧν ἀπέναντι ἔλαβε συνάλλαγμα, ὅπερ ὁμως μὴ ἐξοφληθὲν ἀπέστειλε τοῖς ἐνταῦθα ἀνταποκριταῖς αὐτῆς μετὰ τῆς διαταγῆς ὅπως συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς ἀπάντησιν τοίνυν δηλοῦμεν αὐτῇ Συνοδικῇ διαγνώμῃ ὅτι, ἐπειδὴ κατὰ τὴν προγεγεννημένην ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας τὰ ἐξοδα τῆς εἰς Δισκάτην ἐξαρχικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς ἐπιβαρύνουσι τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον, δεόν ἵνα ἡ αὐτῆς Ἱερότης ἀποστείλῃ κατάλογον τῶν γενομένων ὑπ' αὐτῆς ἐξόδων καὶ δαπανῶν, πληρωθησομένων, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου. Ἡ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετ' αὐτῆς¹.

,αὐτῆς Ὀκτωβρίου γ' (3-10-1895)».

Ἐνῶ ὁμως γνωρίζεται στὸν Κοσμά ὅτι τὰ ἐξοδα θὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο, στὸν Ἰωάννη ἔστειλε τὸ Πατριαρχεῖο τὴν παρακάτω ἐπιστολὴν, ἀπαιτῶντας νὰ πληρώσῃ τὰ ἐξοδα ἡ Δημογεροντία:

«Ἄριθμ. Πρωτ. 6.164

Τῷ Δισκάτης Ἰωάννῃ,

Ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Πελαγονείας κ. Κοσμάς ἀπέστειλεν ἡμῖν κατάλογον ἐξόδων τῆς εἰς τὴν ἐπαρχία Δισκάτης ἐξαρχικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἐξαιτούμενος τὴν πληρωμὴν αὐτῶν. Ἀντίγραφον τοῦ καταλόγου τοῦτου διαβιβάζοντες τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἐνταῦθα ἐσώκλειστον, ἐντελλόμεθα Συνοδικῶς ἵνα συνεννοουμένη μετὰ τῶν αὐτόθι Προκρίτων ἐξοικονομήσῃ τὸ ἀναφερόμενον ποσὸν καὶ ἀποστείλῃ τοῦτο εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διὰ τὰ περαιτέρω. Ἡ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετ' αὐτῆς².

,αὐτῆς Νοεμβρίου ιε' (15-11-1895)».

Ἡ Δημογεροντία ἀπάντησε ὅτι, ἐφόσον ἡ διαφιλονικούμενη οἰκία δὲν ἀποδόθηκε στὴν ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ πληρωθοῦν τὰ ἐξοδα³.

Ἀπὸ ποῦ πῶρα εἰσπραξε τίς 30 λίρες ὁ Κοσμάς, μᾶς εἶναι ἄγνωστο.

Στὶς μέρες τοῦ Ἰωάννη τελειοποιήθηκε ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου (εἰκ. 1), ποῦ εἶχε κατ' ἑστὶς 25-8-1877 καὶ ἀνοικοδομήθηκε, ὅπως εἶδαμε παραπάνω, στὶς μέρες τοῦ Ἰωαννικίου. Συγκεκριμένα στὶς 12 Ἀπριλίου 1895 ἐγκρίθησαν οἱ ἐργολαβικὲς συμφωνίαι «τῆς ἐν Δισκάτῃ ἱερᾶς ἐκκλησίας

1. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1895, σ. 327.

2. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1895, σ. 409.

3. Βλ. Συνεδρίαση τῆς 17-3-1896. Στὸν κώδικα σ. 116, παραγρ. 3.

τῶν ἀγ(ίων) Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης τοῦ διὰ τῶν πλακῶν στρωσίματος καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ τέμπλου αὐτῆς εἰς τὸν Μῆτρον Θεοχάρην καὶ εἰς τὸν Γεώργιον Μπολτσόγιαν...»¹.

Τὸ εἰκονοστάσιο, πραγματικὸ καλλιτέχνημα (εἰκ. 2,3), τελείωσε τὸν Αὐγουστο τῆς ἴδιας χρονιάς ὅποτε γράφτηκε μὲ χρυσὰ γράμματα ἢ παρακάτω ἐπιγραφὴ, σ' ἓνα στίχο, ποὺ καλύπτει ὅλο τὸ μῆκος του:

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΙ-
ΣΚΑΤΗΣ ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΓΕΝΕΤΟ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΚΟ-
ΝΟΣΤΑΣΙΟΝ ΔΑΠΑΝῆ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥΝ-
ΤΟΣ ΤΟΥ ΕΚ ΜΕΤΣΟΒΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ ΜΗΝΙ ΑΥ-
ΓΟΥΣΤΟΥ 1895.

Εἰκ. 1. Ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς Δεσκάτης στὴν πλατεία Μανουσάκη

Μεταξὺ τῶν συντρόφων τοῦ Ἡπειρώτη καλλιτέχνη ἦταν καὶ ὁ Δεσκατίνος Μῆτρος Θεοχάρης, ποὺ λίγο ἀργότερα κατασκεύασε τὸ τέμπλο τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, παρεκκλήσι τοῦ μοναστηριοῦ τῆς Ζάμπουρδας.

Πρὶν ἀκόμα κλείσει τὸ θέμα τοῦ ξυλοδαρμοῦ τοῦ Ἰωάννη, μερικοὶ ἀντίπαλοί του, κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Δεσκάτης, δημιούργησαν νέο ζήτημα στὸν Ἰωάννη καταγγέλλοντες στὸ Πατριαρχεῖο ὅτι προβαίνει σὲ παράνομες ἐνέργειες. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐγινε τὸν Ὀκτώβριο. Τὸ Πατριαρχεῖο ζήτησε ἐξηγήσεις μὲ τὴν παρακάτω λακωνικὴ ἐπιστολὴ του, στέλλοντας κι ἓνα ἀντίγραφο ὑπουργικοῦ τεσκερέ.

1. Βλ. Συνεδρίαση τῆς 12-4-1895. Στὸν κώδικα σ. 115. παραγρ. 1.

«Ἀριθμ. Πρωτ. 5.567

Τῷ Δισκότης Ἰωάννη,

Ἀποστέλλοντας τὸ ἐσώκλειστον ἀντίγραφον ὑπουργικοῦ πρὸς ὑμᾶς τεσκερὲ ἐντελλόμεθα Συνοδικῶς τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, ἵνα πληροφορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένων διὰ τὰ περαιτέρω. Ἡ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς¹.

Ἀωχ'ε' Ὀκτωβρίου λα' (31-10-1895)».

Καὶ πάλι τὰ ἀρχεῖα δὲν μᾶς διαφωτίζουν στὴν περίπτωση αὐτὴ γιὰ νὰ δοῦμε ἂν στάλθηκε ἡ ἀπάντησις τοῦ μητροπολίτη. Τὸ Πατριαρχεῖο ὅμως ἐπανῆλθε στὸ ἴδιο θέμα, στέλλοντας ἀντίγραφο νέου ὑπουργικοῦ τεσκερὲ μὲ τὴν παρακάτω ἐπιστολὴν:

«Ἀριθμ. Πρωτ. 6.491

Τῷ Δισκότης Ἰωάννη,

Διαβιβάζοντες ἐσωκλείστως ᾧδε ἀντίγραφον νέου ὑπουργικοῦ τεσκερὲ περὶ τῆς αὐτῆς ἀναφέροντος ὑποθέσεως, περὶ ἧς καὶ ὁ ἀποσταλεὶς ἤδη πρότινος δι' ἡμῶν αὐτῇ τεσκερὲς, ὅτι δηλ. ἡ αὐτῆς Ἱερότης κατὰ καταμηνύσεως τῶν χριστιανῶν αὐτῆς εἰς διαφόρους προβαίνει παρανόμους πράξεις, ἐντελλόμεθα Συνοδικῶς ἵνα σπεύσῃ πληροφορησαὶ ἡμᾶς ἐπὶ τῶν προκειμένων διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς².

Ἀωχ'ε' Νοεμβρίου ιε' (15-11-1895)».

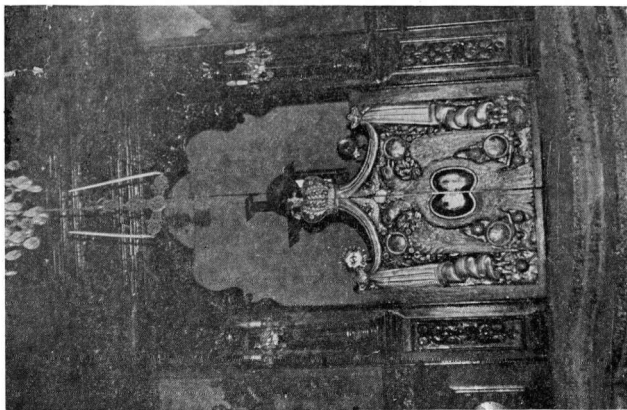
Γιὰ τὶς παράνομες πράξεις τοῦ Ἰωάννη μόνο ὑποθέσεις μποροῦμε νὰ κάνουμε, ἐφόσον δὲ γνωρίζουμε τὸ περιεχόμενο τῆς καταγγελίας. Ὁπωσδήποτε ὅμως δημιούργησε μίση μὲ τὴν αὐθαίρετη διοίκηση τῆς ἐπαρχίας, πρᾶγμα ποῦ φαίνεται ἀπὸ τὶς ἀνυπόγραφες πράξεις τῆς Δημογεροντίας, ποῦ δὲν εἶναι καὶ λίγες. Φαίνεται, ἀπὸ τὸν χαρακτήρα τῶν γραμμάτων, ὅτι ὁ ἴδιος ἦταν πρακτικογράφος κι ὅτι ἔκανε τὴ σύνταξη μιᾶς πράξεως χωρὶς νὰ κάνῃ σύγκλησις τῆς Δημογεροντίας, τὰ μέλη τῆς ὁποίας θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπέγραφαν, ἐφόσον παρευρίσκονταν στὶς συνεδριάσεις. Στὴν περίπτωση ποῦ οἱ Δημογέροντες παρευρίσκονταν καὶ δὲν ὑπέγραφαν, αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν συμφωνοῦσαν μαζί του, τουλάχιστο γιὰ τὶς πράξεις ποῦ παρέμειναν ἀνυπόγραφες.

Ἐπίσης μισήθηκε κι ἀπὸ τὴν ἀπαίτησή του νὰ μετατρέψῃ τὸ κτήριο τῆς Σχολῆς σὲ Ἐπισκοπεῖο. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως οἱ μηνυτές του νὰ ἦταν ὄργανα τοῦ διαβόητου Κόλ-ἀγά.

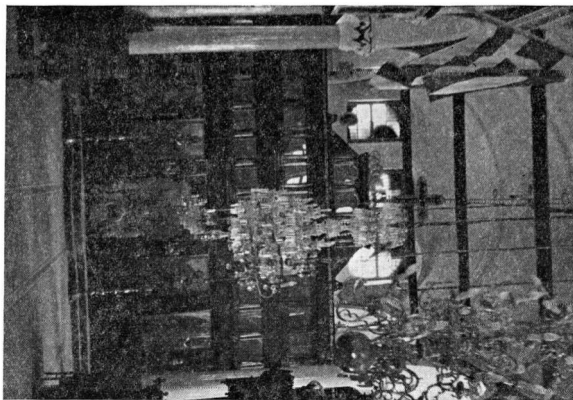
Ἐπὶ τὴν ἀπαιτήσιν αὐτὴν νὰ μετατρέψῃ τὸ κτήριο τῆς Σχολῆς σὲ Ἐπισκοπεῖο, δὲν ἀποκλείεται ὅμως οἱ μηνυτές του νὰ ἦταν ὄργανα τοῦ διαβόητου Κόλ-ἀγά.

1. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1895, σ. 379.

2. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1895, σ. 422.

Εἰκ. 3. Ἡ Ὑραία Πύλη τοῦ ναοῦ

Εἰκ. 2. Τὸ τέμπλο τοῦ ναοῦ (1895)

σφαιρα τῆς κωμοπόλεως. Ὁ μητροπολίτης κατηγορήθηκε ἐπίσης καὶ γιὰ ἀνήθικη διαγωγή, πράγμα πού εἶχε συμβῆ καὶ προηγουμένως στὴν Παραμυθιά. Καὶ τότε καταγγέλθηκε στὸ Πατριαρχεῖο γι' ἀνάρμοστη συμπεριφορά, ἀλλὰ τὸ πόρισμα μιᾶς ομάδας ἐξάρχων μητροπολιτῶν ἦταν γι' αὐτὸν εὐνοϊκό. Ἀκολούθησε καὶ δευτέρη ἀναφορὰ τῶν Παραμυθιωτῶν, ὁπότε γιὰ τὴν ἡσυχία τοῦ ποιμνίου μετατέθηκε στὴ Μητρόπολη Δισκάτης, ὁ θρόνος τῆς ὁποίας χήρευε μετὰ τὴν παραίτηση τοῦ Ἰωαννικίου¹.

Ὑστερα ἀπὸ τὰ παραπάνω γεγονότα καὶ δεδομένου ὅτι ὕπῃρχαν καὶ οἰκονομικὲς δυσχέρειες, τὸ Πατριαρχεῖο πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ διαλύσει τὴ Μητρόπολη καὶ νὰ προσαρτήση μερικὰ ἀπὸ τὰ χωριά τῆς στὴ Μητρόπολη Γρεβενῶν καὶ μερικὰ στὴ Μητρόπολη Ἐλασσόνας.

Τὸν τελευταῖο καιρὸ τὸ οἰκονομικὸ θέμα ἀπασχολοῦσε σοβαρὰ τὸν Ἰωάννη καὶ τὴ Δημογεροντία ἀπὸ τὴ μιὰ, καὶ τὸ Πατριαρχεῖο ἀπὸ τὴν ἄλλη. Οἱ οἰκονομικὲς δυσχέρειες ὀφείλονται σὲ δύο κυρίως λόγους: 1) Ἐνα μέρος τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς μετανάστευσε σὲ μακρινὰ μέρη μὲ ἀποτέλεσμα τὴ μείωση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρχίας καὶ 2) ἕνα ἄλλο μέρος τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς ἐγκαταστάθηκε στὰ κοντινὰ χωριά, ὅπως ἐγινε μὲ τὸ Κομμάτι, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ἐγκαταστάθηκαν στὸ Ζιμνιάτσι, τὴ σημερινὴ Παλιουργιά, τὰ ὁποία ὁμως δὲ δέχονταν νὰ πληρώσουν περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔδιναν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ γιὰ τὴν μητροπολιτικὴ ἐπιχορήγηση.

Ἀπὸ τὴ συνεδρίαση τῆς Δημογεροντίας τῆς 12ης Σεπτεμβρίου 1894 ἀποσπῶ τίς παρακάτω πληροφορίες, γιὰ τὴν ἐπιβεβαίωση τῶν παραπάνω:

«...3) Στατιστικὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρχ(ίας) Δισκάτης, καθ' ἣν δηλοῦται ὅτι ἐκ τῶν ἀπαρτησάντων αὐτὴν χωρίων τινὰ ἐξέλιπον τέλειον, ἀλλὰ ἔνεκα μεταναστεύσεως τῶν κατοίκων ἠλάττωσαν σπουδαίως τὸν ἀριθμὸν, ἀλλὰ δὲ ἠῤῥησαν μὲν, ἀλλὰ δὲν θέλουσι νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ἐπελθοῦσαν αὔξησιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ Ἀρχιερατικὴ καὶ Πατριαρχικὴ ἐπιχορήγησις ἠλαττώθη σημαντικῶς, ἐνεκρίθη ἵνα τὰ περὶ τούτου διαβιβασθῶσι δι' ἐκθέσεως εἰς τὰ σεβ(αστὰ) Πατριαρχεῖα καὶ ζητηθῆ ἡ γνώμη αὐτῶν.

4) Λογαριασμοὶ τῶν χωρίων Τσαπουρνιάς καὶ Γεωργίτισης, τῶν χωρίων Κατάκαλης, Σίντσας καὶ Βελωνίου καὶ ἐχόντων ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν καὶ κατὰ συνέπειαν λογαριασμούς, ἐνεκρίθη οἱ δοθέντες λογαριασμοὶ νὰ παραπεμφθῶσι εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴν πρὸς ἀναθεώρησιν (φαίνεται ὅτι τὰ χωριά αὐτὰ εἶχαν ἀξιομοίωση τοῦ πληθυσμοῦ τους) καὶ ἐγκρισιν, μὲνωσι τὰ ἐξονομασθέντα χωρία Κατάκαλη, Σίντσα καὶ Βελώνι ἀκαταζήτητα, ὡς μὴ ἔχοντα τοιοῦτους, ζητηθῶσι δὲ παρὰ τῶν λοιπῶν οἱ λογαριασμοί, ζητηθῶσι καὶ παρὰ τῶν ἐπιτρόπων Ζιμνιασιῶν (Παλιουργιάς δηλαδή), καταγελλομένων (γιατὶ ἀρνοῦνταν ν' αὐξήσουν τὴ συμμετοχὴ τους)...».

1. Βλ. Ἠπειρωτικὰ «Χρονικά», 1931, σ. 31.

Σὲ τόσο πολὺ δύσκολη θέση ἀπὸ οἰκονομικῆς πλευρᾶς βρέθηκε ἡ Μητρόπολη, ὥστε οὔτε τὸ μισὸ τῆς ἐπιχορηγήσεως δὲν εἰσέπραξε. Κι αὐτὴ τὴν πληροφορία ἀντλῶ ἀπὸ τὸν κώδικα τῆς Μητροπόλεως μας: «...3) Περί τῆς Ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως, καθ' ἣν ἡ πράξις τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐπαρχίας καὶ τὸ σχετικὸν φερμάνιον ὀρίζουσι μὲν ἵνα τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὴν δεκάεξ χωρία περιλαμβάνοντα 5.507 ψυχάς, πρὸς 3,5 γρ(όσια) τὴν ψυχὴν, πληρώνωσι ἐτησίως 20 χιλ. γρ. μετὰ τῶν 721 γρ. τῶν πληρωνομένων ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Μονῶν Καρυᾶς καὶ Βουνάσιας, ἀλλ' ἐπειδὴ τινὰ τούτων ἐξέλιπον ἢ ἐλαττώθησαν τὸν πληθυσμὸν, τῶν κατοίκων φυγόντων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν (ἐννοεῖ τὸ ἐλεύθερο Ἑλληνικὸ κράτος) ἢ μεταναστευσάντων εἰς τὰ παρακείμενα χωρία, ἅτινα τοιοιτοτρόπως ἠῤῥησαν, ἄδικον δὲ καὶ ἀσύμφορον εἶναι ὁ μὲν Ἀρχιερεὺς νὰ μὴ δύναται οὕτω νὰ εἰσπράττη οὐδὲ τὸ ἦ μ ι σ υ σχεδὸν τῆς ἐπιχορηγήσεώς του, τὰ ἐλαττωθέντα χωρία νὰ πληρώνωσι τὴν τότε ὀρισθεῖσα ποσότητα τῶν τότε ὑπαρχουσῶν ψυχῶν, τὰ δὲ αὐξηθέντα νὰ μὴ ὑπολογίζωσι τὴν αὐξήσιν, ἐνεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ὁμοθύμως, ἵνα πᾶσα ψυχὴ τῆς Ἐπαρχίας ἐν οἰοδήποτε χωρίῳ καὶ ἂν εὐρίσκηται, νὰ πληρῶνῃ ἐτησίως 3:20 γρ., ἐπειδὴ αἱ ὑπάρχουσι νῦν ψυχαὶ ἀνέρχονται ἐν ὅλῃ τῇ Ἐπαρχίᾳ 4.800-5.000' περὶ τοῦ ὑπολοίπου τῆς συμπληρώσεως τῆς ἐπιχορηγήσεως θέλει ἐρωτηθῆ τὸ σεβ(αστὸν) Πατριαρχεῖον...».

Στὰ τέλη Μαΐου τοῦ 1896 ὁ Ἰωάννης ἐτοιμάστηκε γιὰ τὴ Βασιλεύουσα, ἀπ' ὅπου ἀργότερα πῆγε στὴ νέα του θέση στὴν Κασσάνδρα. Στις 15-5-1896 τὸ Πατριαρχεῖο τοῦ ἔστειλε τὸ παρακάτω γράμμα:

«Ἀριθμ. Πρωτ. 2.943

Τῷ τέως Δισκότης Ἰωάννη,

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν λίαν δυσχερῆ θέσιν τοῦ κατὰ καιρὸν Μητροπολίτου Δεσκάτης ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν, μὴ δυναμένου ἐκ τῶν προσόδων τῆς Ἐπαρχίας ἐξοικονομησαὶ οὐδὲ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, ἐνέκρινε ἵνα διαλύσῃ τὴν Ἐπαρχίαν ταύτην προσαρτῶσα τὰ μὲν τῶν χωρίων ταύτης εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ἐλασσόνος, τὰ δὲ εἰς τὴν τῶν Γρεβενῶν. Ὅθεν ἐξαγγέλλοντες τὴν συνοδικὴν ταύτην ἀπόφασιν τῇ Αὐτῇ Ἱερότῃ τεθείσῃ οὕτω ἐν διαθεσιμότητι, ἐντελλόμεθα ὅπως σπεύσῃ ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς παρούσης διευθετοῦσα τὰ κατ' αὐτὴν, ἐλθεῖν εἰς Βασιλεύουσαν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς¹.

,αὐ' ἔστ' Μαΐου ιε' (15-5-1896)).

Ἡ ἀπόφασις τῆς διαλύσεως τῆς Μητροπόλεως δημοσιεύθηκε στὴν «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» καὶ ἔχει ὡς ἐξῆς:

1. Βλ. Πατριαρχικὴ ἀλληλογραφία 1896, σ. 184.

«...Διάλυσις τῆς Ἐπαρχίας Δισκάτης.

Τῶν ὑλικῶν πόρων τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Δισκάτης σπουδαίως ἀπό τινων ἐτῶν μειωθέντων ἕνεκα καιρικῶν περιστάσεων καὶ κατ' ἀκολουθίαν μὴ ἐπαρκούντων εἰς τὴν συντήρησιν τῆς αὐτόθι ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἡ Ἄγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τακτικῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ τῆς προπαραελθούσης Πέμπτης, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν λίαν δυσχερῆ οἰκονομικὴν θέσιν τοῦ ἐκάστοτε Μητροπολίτου, ἐνέκρινεν ὅπως καταργηθῇ ἡ μητροπολιτικὴ αὐτὴ ἔδρα καὶ ἕνια μὲν τῶν χωρίων αὐτῆς, ὑπαγόμενα νῦν πολιτικῶς εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Γρεβενῶν, ὑπαχθῶσι ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ποιμαντορίαν τοῦ Μητροπολίτου Γρεβενῶν, ἕνια δὲ ὑπαγόμενα νῦν πολιτικῶς εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Ἐλασσῶνος, ὑπαχθῶσι ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν τοῦ Μητροπολίτου Ἐλασσῶνος. Οὕτω τοίνυν τὰ χωρία Ζιμνιάτσι, Κατακάλη, Λουβενίτσα, Σίνιτζα, Τσαβουρνιά, Γεωργίτσα, Βελόνι, Βόζουβον, Βάλτινον καὶ ἡ ἱερὰ Μονὴ Βονάση προσηρτήθησαν εἰς τὴν θεοσώστον Ἐπαρχίαν Γρεβενῶν, τὰ δὲ χωρία Δισκάτη, Πετσιούγγια, Σέλισμα, Σμόλια, Παρασκευὴ Ἅγιος Γεώργιος καὶ ἡ ἱερὰ Μονὴ Παλιοκαρυᾶς ἢ τῆς Μεταμορφώσεως εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ἐλασσῶνος»¹.

Τὸ 1925, ὁ τότε μητροπολίτης Γρεβενῶν θέλησε νὰ προσαρτήσῃ στὴν ἐπαρχία του καὶ τὴν Δεσκάτη, πράγμα πού ἐρέθεσε τὸν τότε μητροπολίτη Ἐλασσῶνας Καλλίνικο, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλε τηλεγραφικὴ διαμαρτυρία στὸ Πατριαρχεῖο, τὸ κείμενο τῆς ὁποίας βρῆκα στ' ἀρχεῖα τῆς Μητροπόλεως Ἐλασσῶνας:

«Ἄριθμ. Πρωτ. 178

Τηλεγράφημα

Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην

Κωνσταντινούπολιν

Μητροπολίτης Γρεβενῶν, ἐποφελούμενος, φαίνεται, ἀνωμάλου καταστάσεως, ζητεῖ ἐπέκτασιν ὀρίων ἐπαρχίας του διὰ προσαρτήσεως σπουδαιότερου τμήματος Δεσκάτης ὑπαγομένου Μητροπόλει μου δυσχυριζόμενος ὅτι τοῦτο ἀνήκει αὐτῷ ὡς ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ὑποδιοικήσεως Γρεβενῶν.

Εὐσεβᾶτως παρακαλῶ Ὑμετέραν προσκυνητὴν Παναγιότητα διατά-

1. Βλ. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», ἔτος ΙΣΤ', 17-5-1896, ἀριθμ. 12.

Τὰ ἀντίγραφα τῆς πατριαρχικῆς ἀλληλογραφίας ἔλαβα κατὰ σεπτὴν ἐντολὴ τοῦ ἀλησμόνητου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα ἀπὸ τὸν ἀρχιεπιφύλακα τῶν Πατριαρχείων αἰδ. Νικόλαο Πετροπέλλη στίς 5 Φεβρουαρίου 1972, τὸν ὁποῖον ἀπὸ τῆ θέσε αὐτῆ εὐχαριστῶ θερμά.

ξη ἐκτροχιαζόμενον ἀδελφὸν σεβασθῆ ὑφιστάμενον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκκλησιαστικὸν καθεστῶς.

Ἐναμένομεν πατρικὰς ὁδηγίας.

Ἐν Ἐλασσόνι 21η Μαρτίου 1925.

Ὁ Ἐλασσόνος Καλλίνικος».

Ἀλλὰ ἡ προσπάθεια αὐτῆ τοῦ μητροπολίτη Γρεβενῶν ἀπέτυχε καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ καθεστῶς παρέμεινε καθὼς εἶχε καθορισθῆ μὲ τὴν διάλυση τῆς Μητροπόλεώς μας τὸ 1896.

ΚΩΣΤΑΣ Β. ΣΠΑΝΟΣ

RESUMÉ

Costas Spanos, La métropole de Deskati de courte existenc (1882-1896).

Durant l'année 1882 et sous le patriarcat de Ioakim III fut fondée la métropole de «Diskati», qui siégeait au village Deskati.

La métropole comprenait 17 villages, situés près de la frontière greco-turque et qui jusqu' alors dépendaient de la métropole de Trikis et Stagon.

La métropole de Deskati cessa d'exister à partir de l'année 1896 pour des raisons économiques et par la suite du scandale provoqué du fait qu'un officier turc a battu le métropolitain Ioannis.